26.2.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Lausuntopyyntö: HE 216/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta

Työllisyysrahaston lausunto

Työllisyysrahastolta on pyydetty kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta.

Työllisyysrahasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa. Työllisyysrahasto on antanut 31.5.2024 lausuntonsa lakiesityksen valmisteluvaiheessa.

Esityksen tavoitteet

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia siten, että tulorekisterin rekisterinpitäjän vastuita koskevat säännökset muutetaan vastaamaan tarkemmin EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta seuraavia vaatimuksia. Työllisyysrahasto pitää ehdotettua muutosta perusteltuna, koska nykyinen tulotietojärjestelmästä annetun lain sääntely rekisterinpitäjän vastuista ei vastaa täysin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.

Esitykset vaikutukset Työllisyysrahaston toimintaan

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin vaikuttaisivat Työllisyysrahaston toimintaan. Työllisyysrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksut pääsääntöisesti työnantajan tulorekisteriin ilmoittamien tietojen perusteella. Työllisyysrahasto on kehittänyt nykyiset prosessinsa ja järjestelmänsä tulorekisterin nykyisen tietosisällön ja tietojen jakelusääntöjen perusteella.

Rekisterinpitäjän vastuita koskevan muutoksen myötä Tulorekisteriyksikkö voisi korjata tulorekisteriin talletettua palkkatietoa rekisteröidyn eli yleensä tulonsaajan pyynnöstä. Työllisyysrahaston tulisi työttömyysvakuutusmaksua määrätessään käsitellä Tulorekisteriyksikön korjaamia tietoja eri tavalla kuin työnantajan ilmoittamia palkkatietoja.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotetuilla muutoksilla ei siirrettäisi Tulorekisteriyksikölle tiedon käyttäjien toimivaltaa tulorekisterissä olevien tietojen arviointiin ja tulkitsemiseen niiden oman substanssilainsäädännön näkökulmasta. Työllisyysrahasto pitää tärkeänä, että toimivaltaa ei siirretä tiedon käyttäjiltä Tulorekisteriyksikölle.

Rekisteröidyn Tulorekisteriyksikölle esittämä pyyntö tietojen korjaamiseksi voisi kuitenkin koskea tietoa, joka vaikuttaa tulon vakuuttamisvelvollisuuteen. Koska Työllisyysrahaston tulisi tiedon käyttäjänä tehdä ratkaisu Tulorekisteriyksikön oikaiseman tulotiedon vakuuttamisvelvollisuudesta, Työllisyysrahasto arvioi, että Tulorekisteriyksikön oikaisemien tietojen käsittely vaatisi enemmän manuaalista työtä verrattuna nykytilanteeseen.

Työllisyysrahasto hyödyntää tulorekisteritietoja myös työnantajan omavastuu- ja muutosturvamaksua koskevien asioiden käsittelyssä.

Lakiehdotuksessa esitettyjen muutosten vaikutukset olisivat pieniä ratkaisuprosessissa. Olennaisinta olisi pystyä erottamaan toisistaan suorituksen maksajan ilmoittamat tiedot Tulorekisteriyksikön korjaamista tiedoista.

Työllisyysrahaston on toteutettava tarvittavat järjestelmämuutokset, jotta rahasto voi esitetyn muutoksen tultua voimaan käsitellä erikseen Tulorekisteriyksikön oikaisemia palkkatietoja. Työllisyysrahasto on 31.5.2024 antamassaan lausunnossa tarkistanut aikaisempaa arviotaan kustannusten määrästä ja ilmoittanut, että alustavan arvion mukaan järjestelmämuutoksista aiheutuisi rahastolle kertaluonteisia kustannuksia yhteensä noin 150 000 euroa. Hallituksen esityksen kohdassa 4.3.4.3 esitetty arvio Työllisyysrahaston kustannuksista ei vastaa Työllisyysrahaston 31.5.2024 tarkistamaa kustannusarviota.

Järjestelmämuutosten lisäksi esitetyt muutokset lisäisivät manuaalista työtä Työllisyysrahastossa.

Tietojen luovuttaminen

Työllisyysrahasto pitää perusteltuna tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 a §:n muuttamista niin, että tiedot voitaisiin luovuttaa laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin rekisteröidyn kiistäessä henkilötietojen paikkansapitävyyden. Säännös on välttämätön tulorekisterin toiminnan kannalta, jotta tulorekisterin tiedon käyttäjät saavat tulorekisteristä välttämättömät tiedot lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi.

Kuten hallituksen esityksen perustelutekstissä todetaan, useat tiedon käyttäjät tarvitsevat ensisijaisesti suorituksen maksajan ilmoittamia tietoja ja käyttävät tietoja suorituksen maksajaa koskevan asian ratkaisemisessa. Etenkään tällaisissa tilanteissa ei

olisi perusteltua rajoittaa välttämättömien tietojen jakelua tulonsaajan kiistäessä henkilötietojen paikkansapitävyyden.

Työllisyysrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksut työnantajan maksettavaksi ja pääsääntöisesti työnantajan ilmoittamien palkkatietojen perusteella. Työttömyysvakuutusmaksupäätöksellä ole välittömiä vaikutuksia tulonsaajan oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Työttömyysvakuutusmaksujen toimeenpanon kannalta on välttämätöntä, että tulorekisterin palkkatiedot voidaan luovuttaa tätä käyttötarkoitusta varten Työllisyysrahastolle silloinkin, kun rekisteröity kiistää henkilötietojensa paikkansapitävyyden.

Työllisyysrahasto pitää myös perusteltuna sitä, että tieto rekisteröidyn tekemästä vaatimuksesta henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseksi talletetaan tulorekisteriin ja luovutetaan tiedon käyttäjille tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 ja 13 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin. Tiedon luovuttaminen on tarpeen, jotta tiedon käyttäjä saa tiedon henkilötietojen käsittelyä koskevasta rajoituksesta ja voi arvioida sovellettavan lainsäädännön mukaisesti tarvittavat toimenpiteet tietojen tarkistamiseksi.

Muut huomiot

Lain voimaantulosta säädettäessä tulisi huomioida muutoksen toimeenpanon edellyttämät muutokset Tulorekisteriyksikön sekä tiedon käyttäjien tietojärjestelmiin ja menettelyihin. Työllisyysrahasto pitää muutosten toteutuksen kannalta riittävänä aikatauluna sitä, että laki tulisi voimaan hallituksen esityksen mukaisesti 4.1.2027.

Työllisyysrahasto pitää kannatettavana sitä, että Tulorekisteriyksikölle annettaisiin toimivalta asettaa ilmoitusvelvolliselle uhkasakko laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Tulorekisterin tietojen

oikeellisuuden ja käytettävyyden vuoksi on tärkeää, että suorituksen maksajat täyttävät ilmoitusvelvollisuutensa oikea-aikaisesti ja korjaavat virheelliset tiedot viipymättä.

Työllisyysrahastolla ei ole lausuttavaa positiivisesta luottotietorekisteristä annettuun lakiin esitettäviin muutoksiin.

Työllisyysrahasto

Maria Kauppinen
vastaava juristi